

Er selvregulering og samsnakket industri alltid uproblematisk?

NHH FOOD konferanse, 13. mars 2018

Konkurransedirektør Lars Sørgard

Hva er selvregulering?

- Bedrifter i en næring som blir enige om å opptre på en bestemt måte
  - Kan være nedtegnet kjøreregler de må følge
  - Ulik grad av sanksjonering
- Mange eksempler omhandler forbrukervern
  - Salg av usunne produkter
  - Markedsføring rettet mot barn
  - Merkeordning for produkter
  - Tiltak for å hindre spam
  - ..

OECD avdeling for forbrukerpolitikk*:

PRO

- Forbrukere:
  - Økt informasjon
  - Mer effektiv konfliktløsning
  - Bekjempe misbruksadferd
  - Utvide forbrukervernet
- Næringsliv:
  - Bedre image
  - Disiplinere bedriftene
  - Bedre klagebehandling
  - Hindre offentlig regulering

CON

- For svake tiltak
- For lite etterlevelse
- Fare for 'regulatory capture'
- Gratispassasjerer
- Lav markedsdekning
- **Favorisere de etablerte**
- **Skade konkurransen**
- Manglende evaluering
- Kostbart

*OECD (2015): 'INDUSTRY SELF-REGULATION: ROLE AND USE IN SUPPORTING CONSUMER INTERESTS', Committee on Consumer Policy (CCP).

Hva med konkurransereglene?

- Bedriftene står svært fritt i sine egne handlinger
  - Ikke noe som hindrer den enkelte bedrift i å sette høy pris på usunn mat (f.eks. smågodt)
- Slik sett stort rom for samfunnsansvar
- Men hvis de gjør det i fellesskap, kan de bryte med en sentral forbudsbestemmelse
  - Konkurransbegrensende samarbeid er forbudt
- Å bli enige om å sette høye priser på usunn mat er i utgangspunktet forbudt

Rollefordeling

- Bedrifter skal primært opptre på egenhånd, og i hvert fall ikke samlet svekke konkurransen
- Hvis behov for korrigeringer av markedet, er det i utgangspunktet det offentliges ansvar
  - Subsidier eller avgifter
  - Aldersgrenser for ulike varer og tjenester
  - Åpningstider og tilgjengelighet mer generelt
  - ...
- Bedrifter kan samarbeide, men da må det ikke føre til svekket konkurranse
  - Må unngå overtredelse av § 10 i krrl

Eksempler på ulovlig samarbeid

- En rekke tilfeller der bedrifter har blitt ilagt bøter for å samarbeide om kun noen aspekter
  - Bensinselskaper i Sverige: Samarbeidet om å fjerne en rabatt, men samarbeidet ikke om pumpeprisen
  - Flyselskaper: Samarbeidet om påslag for drivstoff, men ikke om selve prisen på flyreisen
- Bransjeorganisasjoner et særlig ansvar
  - Bør være forsiktig med å lage felles kjøreregler som påvirker konkurransen

Men hva er da lov?

- Kan ta felles samfunnsansvar gitt at
  - Det ikke demper priskonkurransen
  - Ikke utelukker noen produkter fra markedet
- Eksempel: Merkeordning
  - Setter krav til produktenes egenskaper, for eksempel en miljømerking
  - Åpen og frivillig ordning
- Viktig å tenke gjennom følgende:
  - Vil dette samarbeidet med mine konkurrenter svekke konkurransen?
  - Hvis ja, kan være ulovlig iht konkurransereglene